

Käthe Kolwitz
ruimte 1 | 1993 p. 31*, 32*

Renée Kool
ruimte 2 | 1993 p. 42

Rem Koolhaas
ruimte 3 | 1993 p. 33*

Jeff Koons
ruimte 2 | 1993 p. 53

Tapta (Wierusz Kowalski)
ruimte 1 | 1993 p. 34*, 36*, 29

Sandra Kriel
ruimte 4 | 1993 p. 7-14*, 9, 11, 12, 13

Yvonne Kroese
ruimte 1 | 1993 p. 53

Esther Kroon
ruimte 1 | 1993 p. 48, 49

Jos Kruit
ruimte 1 | 1993 p. 42, 42

Barbara Kruger
ruimte 4 | 1993 p. 19*

Shikego Kubota
ruimte 2 | 1993 p. 42

Marjoke Kuipers
ruimte 2 | 1993 p. 34*

Mirjam Kuitenbrouwer
ruimte 3 | 1993 p. 41, 42

Daniëlle Kwaaitaal
ruimte 1 | 1993 p. 44, 44
ruimte 2 | 1993 p. 43, 41

Ien van Laanen
ruimte 1 | 1993 p. 53
ruimte 4 | 1993 p. 54

Marie-Jo Lafontaine
ruimte 1 | 1993 p. 1*, 2*, 36*

Tamara Lai
ruimte 1 | 1993 p. 7*, 13

Andrée Lamoth
ruimte 3 | 1993 p. 38, 39

Inez van Lamsweerde
ruimte 4 | 1993 p. 1*, 33*, 39-43, 40

Edith van Leckwijck
ruimte 1 | 1993 p. 31*

Jolet Leenhouts
ruimte 1 | 1993 p. 53

Emmy van Leersum
ruimte 1 | 1993 p. 53
ruimte 2 | 1993 p. 43

Daniëlle Lemaire
ruimte 4 | 1993 p. 36*, 37*, 33

Sherrie Levine
ruimte 2 | 1993 p. 53

André Lhote
ruimte 4 | 1993 p. 46

Marilou van Lierop
ruimte 1 | 1993 p. 7*, 13

Nel van Lith
ruimte 2 | 1993 p. 4*

Lou Loeber
ruimte 1 | 1993 p. 47
ruimte 2 | 1993 p. 3*

Yehudith van Looi-Yasgur
ruimte 2 | 1993 p. 1*, 8*, 11*, 12*, 11, 13
ruimte 3 | 1993 p. 54

Reinier Lucassen
ruimte 2 | 1993 p. 17*

Edouard Manet
ruimte 2 | 1993 p. 51
ruimte 4 | 1993 p. 52

Robert Mapplethorpe
ruimte 1 | 1993 p. 51

Janine Marchessault
ruimte 3 | 1993 p. 53

René Margritte
ruimte 1 | 1993 p. 14*

Marissiaux
ruimte 1 | 1993 p. 31*

Anton Martineau
ruimte 2 | 1993 p. 17*

Andre Masson
ruimte 1 | 1993 p. 51

Maritge Matter
ruimte 1 | 1993 p. 53

Henri Matisse
ruimte 4 | 1993 p. 52

Joanneke Meester
ruimte 3 | 1993 p. 44, 43

Nicky Meijerman
ruimte 3 | 1993 p. 38, 33

Jacqueline Mesmaeker
ruimte 1 | 1993 p. 4*, 5*, 13, 3

Annette Messenger
ruimte 3 | 1993 p. 40, 41, 40

Meunier
ruimte 1 | 1993 p. 31*

Yong Soon Min
ruimte 4 | 1993 p. 20*, 21*, 25*

Joan Miró
ruimte 1 | 1993 p. 51

Amadeo Modigliani
ruimte 3 | 1993 p. 45

Tina Modotti
ruimte 3 | 1993 p. 45

Piet Mondriaan
ruimte 3 | 1993 p. 36

Berthe Morisot
ruimte 2 | 1993 p. 51

Motigny
ruimte 1 | 1993 p. 31*

Irene Mulder
ruimte 1 | 1993 p. 53

Barbara Nanning
ruimte 1 | 1993 p. 41, 41

Percy Nanton
ruimte 4 | 1993 p. 45*

Kenneth Noland
ruimte 2 | 1993 p. 13*

Marlèn Nolta
ruimte 1 | 1993 p. 53

Merapi Obermayer
ruimte 4 | 1993 p. 34-39*, 36

Marion van Oijen
ruimte 3 | 1993 p. 38, 39

Georgia O'Keeffe
ruimte 1 | 1993 p. 34*

Alanna O'Kelly
ruimte 3 | 1993 p. 52

Yoko Ono
ruimte 4 | 1993 p. 1*, 26-32*, 27, 28, 29, 31

Semna van Ooy
ruimte 2 | 1993 p. 42

Meret Oppenheim
ruimte 1 | 1993 p. 28*
ruimte 2 | 1993 p. 47

Jacqueline Overberg
ruimte 2 | 1993 p. 42

Nabité Owino
ruimte 4 | 1993 p. 45*

Ria Pacqué
ruimte 1 | 1993 p. 12*, 13*, 38, 39, 13

Andrea Palladio
ruimte 1 | 1993 p. 4*

Charlotte van Pallandt
ruimte 2 | 1993 p. 3*

Helma Pantus
ruimte 3 | 1993 p. 36

Panamarenc
ruimte 1 | 1993 p. 1*

Pearl Perlmutter
ruimte 2 | 1993 p. 4*, 49, 3

Pablo Picasso
ruimte 1 | 1993 p. 48

Adrian Piper
ruimte 4 | 1993 p. 19-26*, 22, 23, 24

Camille Pissarro
ruimte 2 | 1993 p. 51

Theresia van der Pant
ruimte 2 | 1993 p. 4*, 6*, 51*, 5

Linda Pollack
ruimte 4 | 1993 p. 50

Jackson Pollock
ruimte 2 | 1993 p. 53

Anki Posthumus
ruimte 1 | 1993 p. 53

Sigal Primor
ruimte 2 | 1993 p. 53

Richard Prince
ruimte 2 | 1993 p. 5

Anton Räderscheid
ruimte 1 | 1993 p. 52

Fiona Rae
ruimte 1 | 1993 p. 50

Anke Reeves
ruimte 2 | 1993 p. 49

Gustave Renoir
ruimte 2 | 1993 p. 49

Catherine Richards
ruimte 3 | 1993 p. 53

Judy Rifka
ruimte 3 | 1993 p. 48

Marlon Riggs
ruimte 4 | 1993 p. 19*

Diego Rivera
ruimte 3 | 1993 p. 45, 47

Dorothea Rockburne
ruimte 3 | 1993 p. 52

Alexander Rodchenko
ruimte 1 | 1993 p. 32*

Martha Rosler
ruimte 4 | 1993 p. 19*

Agnes de Ruiter
ruimte 3 | 1993 p. 38, 39

Dorry Sack
ruimte 1 | 1993 p. 18*, 18

Niki de Saint Phalle
ruimte 2 | 1993 p. 47

David Salle
ruimte 2 | 1993 p. 53
ruimte 4 | 1993 p. 46*

Sophie Samama
ruimte 1 | 1993 p. 44, 43, 44

Joost van Santen
ruimte 3 | 1993 p. 30*, 31*, 28, 29

Irini Schrijer
ruimte 3 | 1993 p. 27*

Carolee Schneeman
ruimte 4 | 1993 p. 30*

Rob Scholte
ruimte 1 | 1993 p. 48

Madeleine de Scudery
ruimte 3 | 1993 p. 41

Lenny Schröder
ruimte 1 | 1993 p. 42, 43

Cindy Sherman
ruimte 1 | 1993 p. 36, 50
ruimte 2 | 1993 p. 53
ruimte 4 | 1993 p. 51

Toyoko Shimada
ruimte 4 | 1993 p. 16

William Sickert
ruimte 1 | 1993 p. 46

Jan Sierhuis
ruimte 2 | 1993 p. 17*

Anne Simon
ruimte 1 | 1993 p. 13, 9

Lorna Simpson
ruimte 2 | 1993 p. 50-54
ruimte 4 | 1993 p. 19*, 20*, 25*, 21

Alfred Sisley
ruimte 2 | 1993 p. 51

Eugene Smith
ruimte 2 | 1993 p. 35*

Kiki Smith
ruimte 3 | 1993 p. 48
ruimte 4 | 1993 p. 45*

Robert Smithsons
ruimte 3 | 1993 p. 27*

Susana Solano
ruimte 3 | 1993 p. 51

Arjanne van der Spek
ruimte 4 | 1993 p. 55

Nancy Spero
ruimte 2 | 1993 p. 45

Nicolas de Stäel
ruimte 2 | 1993 p. 10*

Lisa Steel
ruimte 3 | 1993 p. 53

Jana Sterbak
ruimte 3 | 1993 p. 53

Lily van der Stokker
ruimte 3 | 1993 p. 36, 52

Myrna Stolk
ruimte 1 | 1993 p. 53

Peter Struycken
ruimte 1 | 1993 p. 47

Leila Sujir
ruimte 3 | 1993 p. 53

Hilde van Sumere
ruimte 1 | 1993 p. 36*

Bianca Tangande
ruimte 4 | 1993 p. 34-39*, 35

Yves Tanguy
ruimte 1 | 1993 p. 51

André Tchernikov
ruimte 3 | 1993 p. 31*, 32

Marthe Ternier
ruimte 2 | 1993 p. 8*

Else Thalemann
ruimte 4 | 1993 p. 53?

Iléne Themen
ruimte 1 | 1993 p. 5

Paula Thies
ruimte 2 | 1993 p. 1*, 8*, 15-18*, 15, 16

Charlie Toorop
ruimte 2 | 1993 p. 3*

Joëlle Tuerlinkx
ruimte 1 | 1993 p. 4*, 5*, 13, 5

Natalya Turnova
ruimte 2 | 1993 p. 52

Ulay
ruimte 2 | 1993 p. 49

Remedios Varo
ruimte 3 | 1993 p. 47

Steina Vasulka
ruimte 2 | 1993 p. 42

Velasquez
ruimte 1 | 1993 p. 48

Jan Vercruysee
ruimte 1 | 1993 p. 30*

Saskia Vermeesch
ruimte 4 | 1993 p. 34-39*

Liliane Vertessen
ruimte 1 | 1993 p. 2*, 17*, 18*, 36*, 17, 18, 36

Wieke Ververs
ruimte 1 | 1993 p. 42, 43, 43

Barbara Visser
ruimte 2 | 1993 p. 42

José Vonk
ruimte 1 | 1993 p. 53

Andy Warhol
ruimte 2 | 1993 p. 53

Carrie Mae Weems
ruimte 2 | 1993 p. 52, 52
ruimte 4 | 1993 p. 29*, 22*, 24*, 25*, 18

Marthe Wéry
ruimte 1 | 1993 p. 1*, 2*, 30*, 32*, 36*, 33

Sylvia Weve
ruimte 1 | 1993 p. 53

Rachel Whiteread
ruimte 3 | 1993 p. 51

Moira Whyte
ruimte 4 | 1993 p. 1, 48, 49

Lies Wiegman
ruimte 2 | 1993 p. 1*, 30*, 34-39*, 36, 37

Saskia Wighold
ruimte 1 | 1993 p. 53

Kate Wilkinson
ruimte 4 | p. 54

Sue Williams
ruimte 1 | 1993 p. 50
ruimte 2 | 1993 p. 53

Sue Williamson
ruimte 4 | 1993 p. 1*, 48, 49

Theo Wolvencamp
ruimte 2 | 1993 p. 46

Hulga Yilman
ruimte 2 | p. 43

Mirjam de Zeeuw
ruimte 3 | 1993 p. 44

vrouw en kunst ruimte magazine women and art

Index 1993

THEMA'S/THEMES

ANTWERPEN '93 ONDER DE LOEP
A CLOSE LOOK AT ANTWERPEN '93
omslag/cover: Annemie van Kerckhoven
ruimte 1 | 1993

GENERATIE 1920-1930
GENERATION 1920-1930
omslag/cover: Dora Dolz
ruimte 2 | 1993

SONSBEEK '93
ART BEYOND BARRIERS
omslag/cover: Mirjam Kuitenbrouwer
ruimte 3 | 1993

CULTURELE IDENTITEIT
CULTURAL IDENTITY
omslag/cover: Sue Williamson, Moira Whyte
ruimte 4 | 1993

ARTIKELLEN/ARTICLES

Marly Acampo

Taal als paradox

Text as Paradox

Over de combinatie van tekst en beeld in het werk van:

About the combination of words and images in the work of: Monica Droste & Guy Rombouts, Liliane Vertessen, Dorry Sack en Anne Boons
ruimte 1 | 1993 p. 14-21

Marly Acampo

Studies in zwart wit

Studies in Black and White

Over de tekeningen van Corrie de Boer

About the drawings of Corrie de Boer

ruimte 2 | 1993 p. 18-23

Marly Acampo

'Wij zijn veroordeeld tot de vrije wil'

'We Are Condemned to Free Will'

Over de objecten van textiel en papier-maché van

Thea Gregoor en Renate Koerbbers beelden en

instrumenten van keramiek

About the objects of fabric and papier-maché of

Thea Gregoor and the ceramic figures and

instruments of Renate Koerber

ruimte 2 | 1993 p. 24-29

Tanya von Barnau Sythoff

Leve de schaamte

Live for Shame

Over Zarina Bhimji, een in Londen wonende multi media

kunstenares met een Aziatische achtergrond, die in

Uganda geboren is

About Zarina Bhimji, a multi media artist who lives in

Londen, is originally Asian but was born in Uganda

ruimte 4 | 1993 p. 45-48

Rosi Braidotti

Pleidooi voor een nomadisch bewustzijn

Towards A Nomadic Consciousness

Over ballingen, migranten en nomaden en het standpunt

dat vrouwen moeten innemen om culturele diversiteit te

respecteren zonder tot goedkoop relativisme te vervallen

About the Migrant, the Exile and the Nomad and the

point of view that women should take to respect

cultural diversity without falling into cheap relativism

ruimte 4 | 1993 p. 2-6

Pauline Burmann

Het isolement van een blanke kunstenaar in

Zuid-Afrika

The Isolation of a White Artist in South Africa

Interview met Sandra Kriel

(again allowing for second thoughts). My computer will also be able to access endless information on my chosen subject, a great improvement on those fruitless hours spent snooping around bookshops for serial killers! Finally I believe that here women have an innate advantage over men because we rarely 'morph' into 'techno nerds'. The techno nerd is someone who is turned on by the computer itself rather than by what it can do for him. What he does not understand is that all technology still ultimately depends upon the bit between the ears...

Annie Wright
Killer Babe 1994
 videostill

ORLAN

Ik begon te werken met chirurgie in 1978 toen ik tijdens een symposium over performancekunst plotseling een noodoperatie moest ondergaan. Door de bijzondere omstandigheden destijds besloot ik door middel van video en fotografie vast te leggen wat er in de operatiekamer gebeurde. De videoband werd onmiddellijk per ambulance op het symposium afgeleverd zodat de aanwezigen de operatie via de video konden volgen: het deed nauwelijks onder voor een 'live' performance.

In New York werd het concept van OMNIPRESENCE (zevende operatie november 1993) en interactie mogelijk gemaakt door middel van satelliet, visiofoon, pictureTel verbinding, fax en modem. Zo werd de operatiekamer een open raam naar de wereld en was ik in staat de vragen van veel mensen te beantwoorden. Het was alsof mijn lichaam onafhankelijk van mijn ziel functioneerde en mijn spraakvermogen onafhankelijk van mijn lichaam. Ik was in staat om, zonder pijn te voelen, vragen te beantwoorden van mensen die hun eigen pijn voelden terwijl ze naar mij keken. Ik ben niet tegen plastische chirurgie maar wel tegen de clichématige manier waarop het door

mensen in het algemeen gebruikt wordt. Het is een 'taboe' om het lichaam aan te raken, het te openen en het van binnen te laten zien ... Wat ik laat zien wordt doorgaans verborgen gehouden door mensen die een ingreep ondergaan (tijdens de operatie en er na). Wat zal er uiteindelijk terechtkomen van ons lichaam? Daar stel ik vragen over.

Vanuit de religie en psycho-analyse is men het erover eens dat men niet in moet gaan tegen de natuur, dat wij onszelf moeten accepteren zoals we zijn. Maar in deze tijden van genetische manipulatie is het primitief te denken dat het lichaam iets heiligs en magisch is en dat sleutelen aan het lichaam heiligschennis zou zijn ...

Hiertegenover stel ik mijn filosofie:

- Ik wil een performance maken voor de 21ste eeuw.
- Ik heb mijn lichaam aan de kunst gegeven.
- Het lichaam is niet meer dan een kledingstuk.
- Ik ben de eerste kunstenaar die chirurgie als een kunstmedium gebruikt. Deze performance is een van de meest radicale op kunstgebied.
- Ik houd van mijn eigen beeld, waar ik twintig jaar aan gewerkt heb.
- Ik heb mijn beeld veranderd om nieuwe beelden te scheppen - ik werk aan een zelfportret.
- Ik voer de kunst en het leven tot hun uitersten.

I started to work with surgery in 1978 when I had to have emergency surgery during a performance symposium. At that time I decided to set up to video and photography what went on in the operating room. The tape was immediately delivered by ambulance to the place where the symposium was taking place to let people see the operation via video: the next best thing to a 'live' performance.

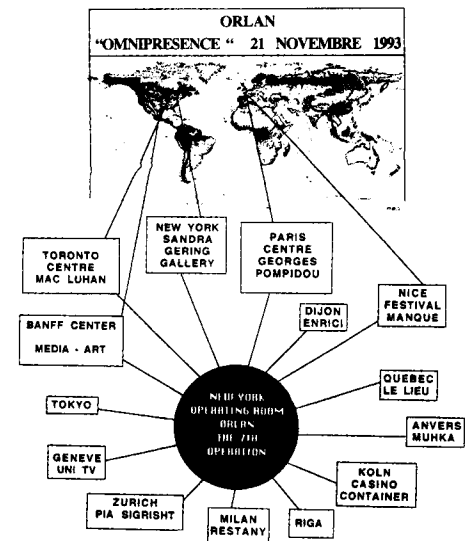
In New York the concept of OMNIPRESENCE (seventh operation, November 1993) and of interactivity was made possible by satellite, visiophone, pictureTel connection, fax and modem period. It was an open window to the world which allowed me to answer the questions of many people from many places around the world. It was as though my body was independent of my soul: my speech was independent of my body. I was able, without feeling any pain, to answer the people who were feeling their own pain as they were watching me. I am not against plastic surgery, I'm against the standard way it is used by people in general. It is 'taboo' to touch the body, to open the body and show the inside ... What I show is what is usually hidden by people who undergo surgery (during the operation and after). I ask

questions about what will become of the body in due time.

Religion and psychoanalysts agree that one doesn't have to fight the body to go against what is natural; it is a primitive idea that we must accept ourselves. At this time of genetic manipulation, it is primitive to think that the body is sacred and magical: the idea that if we tamper with our bodies it is sacrilegious ...

On the contrary these are my philosophies:

- I wanted to make a performance for the 21st century
- I have given my body to art
- The body is but a costume
- I am the first artist who uses surgery as a medium for the art. This performance is one of the most radical in the art field.
- I love my own image with which I have worked for 20 years
- I changed my image to make new images
- I am working on a self-portrait
- I bring art and life to their extremes

Orlan

Omnipresence 21 november 1993

plaatsen waar de zevende operatie van Orlan gevolgd kon worden

places where the 7th operation of Orlan could be followed

Steina Vasulka

Kunstenaar zijn, was nooit mijn keuze, ik wist alleen maar zeker dat ik geen bankbediende of serveerster wilde worden. Ik hield van viool spelen, maar toen ik geconfronteerd werd met het vooruitzicht van een leven als beroepsmuzikant besepte ik dat ik een vreselijke vergissing had

begaan. Dus, toen video mij vond in 1969, was ik er klaar voor. Ik had mijn videocamera nog niet in handen en de majestueus voortvliedende tijd onder controle, of ik wist dat ik mijn medium gevonden had.

In de eerste dagen van video draaide alles om installaties of zoals we dat toen noemden 'environments' (omgevingen). De videos hadden nog geen montage-voorzieningen. Knippen en plakken was de enige oplossing, net als bij een cassetteband. Ons 'environment' kwam derhalve neer op 'live' camera's of het 'live' verwisselen van banden. We gebruikten bij voorkeur meerdere beeldschermen, meestal op elkaar gestapelde monitoren en meerdere videorecorders. Een van de eerste installatieconcepten die we met Woody (Vasulka, red.) uitwerkten, bestond uit het horizontaal laten voortglijden van beelden van de ene monitor naar de andere. Nadat we 'The Kitchen' in New York hadden opgezet, werden de mogelijkheden voor 'environments' en videoperformances enorm uitgebreid. Later, toen de technologie de montage inhaalde, wilde iedereen monteren en verdwenen de 'environments' tijdelijk uit het zicht om vervolgens opnieuw uitgevonden te worden door de Kunstwereld.

Het leukste onderdeel van creëren vind ik de eerste opnames. Sneeuwvlokjes in allerlei vormen of bulderende wind, daar houd ik van, vooral als ik alleen buiten in de natuur ben. Maar toen ik in een metropool als Tokyo was, werden mensen mijn materiaal. Tussen het maken van een tape en de montage zit meestal nog een stap, waarin ik de beelden verander en mix, kleuren varieer en dingen ondersteboven of achterwaarts afdraai. En hier gaat dan die bij uitstek unieke kwaliteit meespelen die het werken met elektronische beelden met zich meebrengt. Het heeft wel iets weg van donkere kamer technieken in de fotografie, maar het doet me nog meer denken aan het bespelen van een muziekinstrument: je kunt op een spontane, improviserende manier stijl, timbre, dynamiek en toonsoorten veranderen. Wanneer ik 'componeer' met meerdere kanalen maak ik vaak een basisbeeld van een bepaalde lengte, dat ik dan dupliceer als band twee, drie etc. Vervolgens vind ik andere, aanvullende beelden die ik selecteer en invoeg op die kopieën. En eenzelfde fenomeen als bij muziekcompositie begint zich voor te doen. Je gaat van start met een melodie of thema en wanneer je de harmonielijnen eraan toevoegt, ontdek je bijvoorbeeld dat de melodie veel minder interessant is dan het contrapunt. Soms zijn de instrumenten met elkaar verweven door een ingewikkelde melodiestructuur, of, zoals in mijn geval de beeldschermen.

Steina Vasulka (met Michael Saup)

Performance in V2 tijdens de manifestatie voor de instabiele media IV 1992

Performance in V2 during the manifestation of the unstable media IV

foto / photo: Jan Sprei

De laat-twintigste eeuwse kunst is snel, te snel voor mij. Maar ik realiseer me dan dat ik buiten de 'mainstream' sta. Die wil alles snel. Bij het componeren met meerdere kanalen kan ik tijd behandelen naar believen, omdat deze werkwijze gebaseerd is op hele andere principes van tijd, meer zoals bij muziek het geval is.

I never chose to be an artist, I just knew I wouldn't work in a bank or wait on tables. I loved playing my violin, but faced with the prospect of being a professional musician, I realized I had made a dreadful mistake. So, when video found me in late 1969, I was ready. As soon as I had a video camera in my hand - as soon as I had the majestic flow of time in my command, I knew I had my medium. In the early video days everything was installation, or environment as we used to call it. The first generation of 1/2" reel-to-reel video had no provision for editing. The solution was to cut and glue, like an audio tape. Our environments were therefore either with 'live' cameras or 'live' switching of tapes. We preferred to use multiple screens, typically a stack of monitors and several players. One of the first installation concepts we worked out with Woody, was having images drift horizontally from one monitor to the next. After we started 'The Kitchen' we had plenty of opportunities to do environments and video performances. Later, when technology caught up with editing everybody

wanted to edit and installations disappeared for a while, but were then re-invented by the 'Art World'.

The aspect of creation I like the most is the initial recording. Sleet or snow or howling rain, I love that part, especially if I am alone out in nature. But when I found myself in a big metropol like Tokyo, my material became people. Between taping and editing there is usually an in between step where I alter and mix the images, change color, run things upside down or backwards. This is where the greatest uniqueness of working with electronic image comes into play. It is somewhat akin to darkroom techniques in photography, but reminds me more of playing an instrument, where you are changing style, timbre, dynamics, key signature in an improvisational spontaneous way. In multi-channel composing I often make a ground image of a certain duration which I then duplicate as tape two, three, etc. Then I find different but complementary images, that I selectively drop in on those copies. And a similar phenomenon to musical composition starts occurring. Starting with a melody/theme, you add in the harmony lines only to discover that the melody is far less interesting than the counterpoint. Sometimes there is an intricate melody structure that interweaves through the instruments, or in my case the video screens.

Late 20th century art is fast, for me too fast. But then I realize that I am out of the mainstream. The mainstream wants things fast. In multi-channel composing I can treat time as I please, as it relies on very different time principles, more like music.

Steina Vasulka